

פתרון הבחינה

בתנ"ך

קיץ תשפ"ו, 2026, שאלון: 1261

מוגש ע"י דליה שטיפמן ואורי כפיר מורות לתנ"ך של בית הספר "יואל גבע"

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון לשאלון.

2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות.

פרק ראשון – בראשית (56 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה - 28 נקודות): בכל אחת מהשאלות שנבחרו יש לענות על כל הסעיפים (סעיף א – 10 נקודות; סעיפים ב-ג – 9 נקודות).

שאלה 1

סעיף א'

(1) ה' מצווה על אברם להתנתק מארצו ומכל קרוביו וללכת אל ארץ לא נודעת. בפסוק ד' מצויין כי אברם בן 75, גילו המבוגר מרמז על הקושי לעזוב הכל וללכת אל הלא נודע.

(2) הבטחה העשויה לעודד את אברם לקיים את הצו האלוהי (על התלמיד לציין הבטחה אחת):

- "ואגדלה שמך" – שמו של אברם יהיה מקור לכבוד ויוצא לדורות.
- "ואעשך לגוי גדול" – לאברם יהיו צאצאים רבים, עתיד לצאת ממנו עם גדול.
- "לזרעך אתן את הארץ הזאת" – הבטחת הארץ לצאצאיו של אברם.

סעיף ב'

- (1) השימוש החוזר בשורש ה.ל.ך, מדגיש את הנחישות המוחלטת, הצייתנות המיידית והאמונה העיוורת של אברם בקיום הצו האלוהי, ללא היסוסים או שאלות. לביסוס: ה' ציווה עליו: "לך לך מארצך וממולדתך..." ואברם עושה בדיוק כדבר ה': "וילך אברם כאשר דיבר אליו ה'..." או: "ויצאו ללכת ארצה כנען..."
- (2) על פי פשט הכתוב: הציווי "לך לך" הוא פיזי וגיאוגרפי. אלוהים דורש מאברם להעתיק את מקום מגוריו, לצאת למסע ממשי מארץ חרן אל ארץ כנען.
- רבי נתן מוסיף: הציווי מתייחס למסע פנימי, נפשי ורוחני, שעל האדם "ללכת" אל מקור נשמתו, להיות נאמן לעצמו. ולהתרחק מהחומר והגשמיות, לשאוף לרוחניות.
- משמעות זו באה לידי ביטוי בחיינו כיום, בחברה בה המרדף אחר דברים גשמיים וחומריים רק הולך ומסלים, לכן רצוי ל"כל אדם שבעולם" להתחבר לרוחניות, לעצמו ולא לאיסוף חומרי.

סעיף ג'

- (1) על פי רמב"ן שני חטאיו של אברם הם: שגרם לשרה לשקר ולהגיד שהיא אחותו והחטא השני שעזב את ארץ כנען. המשותף לשני החטאים שאברם לא סמך על כך שאלוהים יציל אותו.
- (2) דוגמה היכולה להסביר את מעשיו של אברם:
- "ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם כי כבד הרעב בארץ" - אברם עזב את הארץ וירד למצרים כיוון שהוא חשש לחייו בגלל הרעב הכבד בארץ.
 - "... לגור שם" – ירידתו של אברם למצרים הייתה זמנית, רק לתקופת הרעב.

שאלה 2

סעיף א'

- (1) החשש שמביע אברם לפני ה': הוא חושש שלא יהיה לו בן, יורש ביולוגי שיירש את רכושו, ולפי מנהגי המזרח הקדום, העבד שלו יירש את רכושו.
- תשובת ה': ה' מבטיח לו שצאצא ביולוגי שלו, בנו, יירש אותו ושמספר צאצאיו יהיו כמספר הכוכבים שבשמיים.
- (2) המראה הוא כוכבי השמיים, צאצאיו של אברם יהיו רבים כמו הכוכבים בשמיים

סעיף ב'

הנבואה שמוסר ה' לאברם בנוגע לעתיד צאצאיו: שהם יהיו לגרים, זרים בארץ שאינה שלהם ויהיו שם לעבדים במשך תקופה ארוכה ורק הדור הרביעי יזכה לצאת לחופשי עם רכוש גדול.

המשמעות הסמלית של בעלי החיים בטקס הברית (על התלמיד להסביר דבריו באמצעות שתי דוגמאות):

- הבהמות המבוותרות מסמלות את השעבוד והציפורים מסמלות את הדור שיצא לחופשי.
- שלושה בעלי החיים המבוותרים, מסמלים שלוש דורות של שעבוד, ובעל החיים הרביעי, הציפור, את הדור הרביעי שיצא לחופשי.

סעיף ג'

על פי הרמב"ן הקושי המוסרי העולה מפסוקים אלו: כיצד ייתכן שה' מתכוון להעניש את המצרים על שיעבוד בני ישראל והרי הייתה זו החלטתו של ה'! במילים אחרות, אם ה' גזר על המצרים לשעבד את בני ישראל מדוע הוא מעניש אותם?

הפתרון של הרמב"ן לקושי: המצרים הגזימו במעשיהם, הם שעבדו את ישראל ועינו אותם קשות, ולכן ה' אינו מתכוון לפטור אותם מעונש. לביסוס: "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנוכי..." "אף על פי כן אשפוט את הגוי... על אשר יעשו להם... בעבור שהוסיפו להרע להם".

שאלה 3

סעיף א'

- (1) יוסף מאשים את אחיו באמצעות השליח בגניבת גביע הכסף שלו.
- (2) כדי להוכיח את חפותם אומרים האחים שהם החזירו את הכסף שהם מצאו באמתחותיהם, אז למה שיגנבו מביתו גביע כסף. לביסוס: "הן הכסף אשר מצאנו בפי אמתחותנו השיבנו אליך מארץ כנען ואיך נגנוב מבית אדוניך כסף או זהב".

סעיף ב'

- (1) לפי הפרשן, הסיבה שבגללה לא ניגש השליח מיד לבנימין הייתה שלא לעורר את חשדם של האחים. אם היה מוצא מיד את הגביע אצל בנימין הדבר היה עלול לעורר אצלם מחשבה שזה מתוכנן על ידו. השליח בדק את אמתחות האחים לפי סדר גילם, החל בגדול וכלה בקטן, כך הוא גרם לתחושת מתח אצל האחים שהיו משוכנעים בחפותם.
- לביסוס: "וימהרו ויורידו איש אמתחתו ארצה... ויחפש בגדול החל ובקטן כלה..."
- (2) תגובה של האחים על מציאת הגביע באמתחתו של בנימין (על התלמיד לציין תגובה אחרת):
- האחים קורעים את בגדיהם לאות אבל, הם חוששים לגורלו של אחיהם בנימין.
 - האחים ממהרים לחזור העירה עם בנימין, הם לא מוכנים לנטוש אותו, הם רוצים להגן עליו ולוודא את החזרתו לאביהם.

סעיף ג'

- (1) הסיבה המרכזית שדברי יהודה בפסוקים אלו מביאים את יוסף לבכי היא ההוכחה לשינוי העמוק, לתיקון ולערבות ההדדית שעברו האחים. יוסף שומע כיצד האחים ויהודה בראשם מגנים כעת בחירוף נפש על בנימין, בנה השני של רחל, ומפגינים רגישות עצומה לכאבו של אביהם יעקב, בניגוד מוחלט לאכזריות שהפגינו כלפי יוסף בעבר כשמכרו אותו. לביסוס: "ויאמר עבדך אבי אלינו... ולקחתם גם את זה מעם פני וקרהו אסון והורדתם את שיבתי שאולה" או: "ואתה כבואי אל עבדך אבי והנער איננו ונפשו קשורה בנפשו". או: "והיה כראותו כי אין הנער ומת..."
- (2) בפרק ל"ז: כאשר האחים מבקשים להרוג את יוסף, יהודה אומנם מציל אותו ממוות פיזי, אך מציע למכור אותו לעבדות מתוך מניע תועלתני ואדישות לגורלו. לביסוס: "ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרוג את אחינו... לכו ונמכרנו..." יהודה רואה ביוסף נטל או הזדמנות לרווח הוא מפקיר את אחיו הצעיר לעבדות לכל חייו.
- בפרק מ"ד: מול הסכנה של המושל המצרי הלוא הוא יוסף שמתכוון להשאיר את בנימין כעבד, יהודה מציג התנהגות הפוכה לחלוטין. יהודה מציע את עצמו כעבד במקום בנימין, מתוך דאגה עמוקה ומיוסרת לאביו. לביסוס: "ועתה ישב נא עבדך תחת הנער עבד לאדוני..."

התלמידים נדרשים לענות מפרק ב ומפרק ג' מכלל השאלות, יש לענות על שני סעיפים
סעיף אחד מבין סעיפי א (=12 נקודות) וסעיף אחד נוסף מבין סעיפי ב-ג (=16 נקודות)

פרק שני – שמות

שאלה 4

סעיף א'

- (1) ההבטחה של ה' לעם: שהעם יהיה לו לעמו הנבחר של ה' מכל העמים. התנאי לקיום הבטחה זו: אם העם ישמע בקולו של ה' וישמור על הברית איתו, כלומר, שיקיימו את חוקותיו ומצוותיו של ה'.
- (2) ראיה אחת לקבלה מוחלטת של העם את דברי ה': "ויענו כל העם יחדו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה". העם כולו מתחייב לעשות כדבר ה', כולם יחדיו.

סעיף ב'

- (1) שני הבדלים בין ההנחיות של ה' לבין ההנחיות של משה לעם:
- לפי הנחיות ה', על העם להתכונן ביומיים הקרובים "היום ומחר" ולהתקדש לקראת המעמד. לפי הנחיות משה על העם להתכונן למעמד שיתקיים בעוד שלושה ימים.
 - ה' ציווה על העם לכבס את בגדיהם, לעומת משה שהנחה את העם להימנע ממשכב עם אישה (מיחסי מין) לקראת המאורע.
- (2) על פי פירושו של יש"ר, מטרת ההנחיות לעם היא שגופם יהיה טהור ומוכן למעמד המקודש. התרומה של השינויים שעשה משה להשגת מטרה זו: יום נוסף שבו יטהרו ויתקדשו, והאיסור למגע עם אישה נועד להוסיף לטהרתם לקראת המעמד המקודש. לא רק בגדיהם נקיים, אלא גם גופם מטוהר.

סעיף ג'

- (1) על פי הפירוש, מטרת פעולתו של משה הייתה להפחית מהחרדה/הפחד של העם מהמעמד הייחודי (שמא ימותו), לכן הרחיקם מההר. בקשת העם ממשה והתנהגותם בפרק כ' מעידות כי מטרתו של משה לא הושגה: לאחר מעמד הר סיני העם התמלא פחד והתרחק עוד מההר ואף ביקש ממשה שה' לא יוסיף להתגלות אליו ישירות אלא שידבר אל משה ומשה יעביר את דבריו לעם. כל אלה מעידים שמשה לא הצליח להפחית מפחד העם.
- (2) מטרת ה' בהתגלות שלו למשה: שהעם ישמע את האלוהים מדבר אל משה וכך יגרום להם להאמין בו ובמשה. לביסוס: "בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם".
- בקשת העם ממשה יכולה להעיד כי המטרה הושגה: העם מבקש ממשה שיהיה להם למתווך, שה' ידבר אליו והוא יעביר את דבריו לעם. בקשה זו מעידה על כך שהם מאמינים במשה וסומכים עליו. לביסוס: "ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות".

שאלה 5

סעיף א'

- (1) ה' מצווה על משה להכין שני לוחות אבנים חדשים. הוא מצווה עליו לעשות זאת כתחליף ללוחות האבן הראשונים שמששה שבר.
- (2) ציווי אחד נוסף: ה' מצווה על משה לעלות לבדו אל ההר. מטרת ציווי זה: לשמור על קדושתו וייחודו של המעמד, משה לבדו ניגש אל האלוהים. **או**: ציווי נוסף: ה' מצווה שאף אחד, אדם או בעל חיים לא יתקרבו אל ההר. מטרת ציווי זה: למנוע את מותם אם יתקרבו מדי אל ההר.

סעיף ב'

- (1) דבריו של משה לה' מנוסחים כפנייה אישית, לראיה: "...אם נא מצאתי חן בעיניך..." – משה פונה בבקשה אל ה', מתוך יחסו האישי כלפיו. ההסבר להתנהגות זו של משה, כי הוא זכה להתגלות אלוהית פנים אל פנים: "ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו..." – ה' מתגלה ישירות לפני משה, כמו שאדם מדבר אל חברו.
- (2) ההחלטה של ה': ה' לא ימשיך ללוות את העם במסע לארץ כנען, אלא מלאך ה': "ושלחתי לפניך מלאך... כי לא אעלה בקרבך...".
- מעמדו של הנביא לפי פרק ל"ד, פסוקים ט"ז: קרוב אל האלוהים, הנביא משמש כנציג העם לפני האל. לאחר שה' הודיע שהוא לא ימשיך ללוות את העם, משה מבקש ממנו שיעשה זאת בכל זאת ויסלח לעם וה' נענה לבקשתו. הנביא הוא סגורו של העם לפני ה', לביסוס: "... ילך נא אדני בקרבנו כי עם קשה ערף הוא וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו".

סעיף ג'

- (1) במשך שהותו של משה על ההר חל בו שינוי שמאפייניו פלאיים: עור פניו הפיץ אור/ קרן. לביסוס: "ויהי ברדת משה מהר סיני... ומשה לא ידע כי קרן עור פניו...".
- (2) על פי פירוש שטיינזלץ, ענוותו של משה באה לידי ביטוי בכך שהיה מכסה את פניו בכל פעם בו דיבר אל העם. לפי הפירוש, משה ראה בזה מתנה נכבדת מה' שאין לחשוף אותה כל הזמן, לכן בכל פעם שהיה מדבר עם העם, היה מכסה פניו: "... ויתן על פניו מסוה".

פרק שלישי – נושאי הבחירה

שיבת ציון

שאלה 6

סעיף א'

- (1) על פי פסוק ט"ז כל אחד מן העצים מסמל ממלכה אחרת בישראל: עץ אחד מסמל את ממלכת יהודה ועץ שני מסמל את ממלכת ישראל.
- (2) הפעולה שיחזקאל עושה: הוא מקרב את שני העצים זה לזה, כאילו היו לעץ אחד. המסר שהוא מבקש להעביר לעם: שבעתיד שתי הממלכות המפולגות יתאחדו ויהיו לעם אחד.

סעיף ב'

המסר הלאומי: שהעם לא יהיה עוד מפולג, אלא יהיה מאוחד לעולם כעם אחד.
המסר הדתי: שהעם לא יוסיף עוד לחטוא לה' אלא יהיו נאמנים לו לעולם.

סעיף ג'

- (1) חשיבותו של המקדש בעבור עם ישראל: הוא ישמש לסמל בתוך העם, לברית שלו עם ה'. המקדש יהווה עדות לעם, לברית השלום העולמית שה' יכרות איתם. לביסוס: "וכרתי להם ברית שלום ברית עולם יהיה אותם ונתתים והרבית אותם ונתתי את מקשי בתוכם לעולם".
- חשיבותו של המקדש בעבור שאר העמים: המקדש יהווה הוכחה לכל העמים לכך שה' מקדש את בני ישראל, שהם עמו המועדף. לביסוס: "וידעו הגוים כי אני ה' מקדש את ישראל בהיות מקדשי בתוכם לעולם".
- (2) חשיבות המקדש כפי שהיא באה לידי ביטוי בהצהרת כורש (על התלמיד להסביר זאת בנוגע לאחד מהשניים):
- בנוגע לעם ישראל – כורש מתיר להם לשוב מהגולה ולבנות את בית המקדש בשנית: "מי בכס מכל עמו יהי אלהיו עמו ויעל לירושלים אשר ביהודה ויבן את בית ה' אלהי ישראל".
 - בנוגע לשאר העמים – כורש מפיץ את הצהרתו בקרב כל הממלכות, הצהרה בה הוא מכריז שהוא מתיר לעם ישראל לשוב לארצו ולבנות בית מקדש לאלוהיו. עצם הפצת ההכרזה בקרב כל העמים מעידה על חשיבות המקדש שעתיד להיבנות: "... ויעבר קול בכל מלכותו ... כל ממלכות הארץ נתן לי ה' אלהי השמים והואפקד עלי לבנות לו בית בירושלים אשר ביהודה".

נביא ונבואה

שאלה 7

סעיף א'

פרט מידע והקושי שהוא עלול לגרום לירמיהו כנביא (על התלמיד לציין פרט אחד)

- ירמיהו בא ממשפחת כוהנים שמתגוררת בענתות שבנחלת שבט בנימין – פרט זה עלול להקשות עליו כנביא שעתיד להתנבא כנגד הכוהנים הנמצאים בירושלים בבית המקדש.
- ירמיהו מנבא לאורך תקופה ממושכת מאוד – תפקידו של הנביא קשה ושוחק והוא נאלץ לעשות זאת לאורך זמן ארוך מאוד.

סעיף ב'

- (1) החשש שירמיהו מביע בנוגע ליכולתו להיות נביא: "הנה לא ידעתי דבר כי נער אנכי" – ירמיהו מעיד על עצמו שהוא חסר יכולת רטורית כי הוא עדיין צעיר, דבר שעלול להקשות עליו באמירת נבואותיו והעם עלול שלא להאמין לו. ה' מעודד אותו בדיבור ובמעשה: "אל תאמר נער אנכי... אל תירא מפניהם כי איתך אני להצילך נאם ה' וישלח ה' את ידו ויגע על פי ויאמר אלי הנה נתתי דברי בפיך" – ה' מעודד את ירמיהו בדברים, שהוא יהיה איתו להציל אותו מאויביו. בנוסף, ה' נוגע בפיו של ירמיהו, כאילו שם בפיו את דברי ה', שלא יחשוש שאין ביכולתו להביעם נכון.
- (2) החשש שמביע ירמיהו במדרש אינו עולה בקנה אחד עם החשש שצויין בסעיף הקודם. לפי המדרש, ירמיהו חשש לחייו, כי לפי ניסיון העבר העם התנכל לנביאי ה' וניסה להרוג אותם. אך לפי פרק א', ירמיהו חשש כי הוא צעיר ואינו יודע להתבטא, ולא מחשש לחייו.

סעיף ג'

בפסוקים י"ז- י"ח, ה' מצווה על ירמיהו לאזור מותניים ולקום ולדבר לפני העם, כלומר עליו לנהוג בזריזות. בנוסף ה' מדמה את ירמיהו לעיר מבצר ולעמוד ברזל ולחמות נחשת... – כלומר עליו לעמוד בנחישות אל מול העם כשהוא מוסר את נבואותיו.

שאלה 8

סעיף א'

- (1) דרישה חברתית אחת המשותפת לשני החגים: "ושמחת... אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך", כלומר, לשתף בשמחת החג גם את הנוזקים בחברה, לדאוג להם בחגים. פסוק י"ב מנמק דרישה זו בנימוק היסטורי/מוסרי: "וזכרת כי עבד היית במצרים..." – העם בעברו ספג השפלות במצרים, בהיותו עבד שם, לכן עליו לדאוג לנוזקים אשר בקרבם, מתוך הכרה וידיעה של המצוקה.
- (2) ציווי אחד המשותף לשלושת החגים: כל זכר בעם מחוייב לעלות לרגל לירושלים במהלך שלושת החגים.

סעיף ב'

- (1) קשר חקלאי אחד: בשני החגים מדובר בעונה חקלאית, הקציר או האסיף של התבואה. לביסוס: "...מהחל חרמש בקמה". "באספך מגרנד ומיקבך".
- (2) על פי דברי קויפמן התפיסה היא שחגים אלה הם לשם הבעת שמחה ותודה לה' על היבול שהעניק לעם. לביסוס: "ועשית חג לה' אלהיך מסת נדבת ידך אשר נתן כאשר יברכך ה' אלהיך" – כלומר, יש להביא בחג מתנת נדבה לשם הבעת תודה לה'. או: "שבעת ימים תחג לה' אלהיך במקום אשר יבחר ה' כי יברכך ה' אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך" – ה' הוא המושל בכל והוא המעניק שפע לאדם ולכן במהלך החג, האדם מודה לה' על כל אשר נתן לו.

סעיף ג'

- (1) דרישות מן השופטים והתרומה של כל אחת מהן לעשיית משפט צדק (על התלמיד לציין שתי דרישות):
- לא להטות משפט – כלומר, לא לעוות את הדין באמצעות העדפה של צד אחד.
 - לא להכיר פנים – כלומר, לא לשפוט בהסתמך על בסיס היכרות מוקדמת, כי הדבר עלול להשפיע על החלטת השופט ולא לשפוט בצדק.
 - לא לקחת שוחד – השוחד גורם לעיוות הצדק. שופט שנטל שוחד דעתו מוטה לצד המשלם לו, ללא כל קשר לצדק.
- (2) "צדק צדק תרדף" - על כל פרט בחברה מוטלת האחריות לדאוג ולשמור על הצדק כל הזמן, ואם דבר זה ייעשה הרי שכך תיווצר חברה מתוקנת. לא צריך לחכות למקרה שבו צריך לחשוף את הצדק, אלא להתמיד לקיים אותו כל הזמן.

מזמורי תהילים

שאלה 9

סעיף א'

- שתי ברכות הקשורות לתחום המשפחה:
- "אשתך כגפן פוריה..." - הכותב מדמה את האישה לגפן פורייה. הגפן היא צמח המניב פירות רבים. הברכה היא שהאישה תהיה מבורכת בילדים רבים.
 - "בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך" - הכותב מדמה את הילדים לשתילי זיתים. עץ הזית ידוע בתנ"ך כעץ חזק, ירוק-עד, המאריך ימים ושורשיו עמוקים מאוד. הברכה היא שהילדים יהיו בריאים, חזקים ויציבים.

סעיף ב'

שתי דוגמאות מהמזמור בהן באה לידי ביטוי תפיסת עולם המנוגדת לבראשית פרק ג':
 בבראשית ג' האישה הכשילה את האדם ובגלל שהקשיב לפיתוי שלה הוא נענש. לעומת תהילים קכ"ח, בו האישה מתוארת כמבורכת ופוריה: "אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך..."

בבראשית ג' האדם נענש בעבודת האדמה, שהוא ייאלץ לעבוד קשה כדי להוציא ממנה יבול, ואילו בתהילים קכ"ח מוצגת תפיסת עולם הפוכה לפיה העבודה והמאמץ של האדם אינם קללה או מקור לעצב, אלא מקור לברכה, נחת, סיפוק ואושר, כל עוד האדם הולך בדרכי ה': "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך".

סעיף ג'

מזמור קכ"ח מתחיל בהתמקדות בפן האישי והמשפחתי, אולם, בפסוקי הסיום, מובהר כי האושר הפרטי אינו יכול להיות שלם במנותק מהכלל. האדם המאמין מבין שגידול דור ההמשך בנחת ובבטחה אפשרי רק כאשר המדינה כולה שרויה בשלום ובשגשוג. לדוגמה: "יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חיידך". בתהילים קכ"ב, המחבר קושר את התפילה הלאומית למניע אישי וחברתי. הוא מבקש שהעיר תשגשג למען האנשים הקרובים אליו ביותר " אחיי ורעיי". שלומם של קרוביו תלוי בשלווה ובביטחון של ירושלים. לדוגמה: "יהי שלום בחיל שלוה בארמנותיך".

ספרות החכמה – הרהורים על החיים

שאלה 10

סעיף א'

קהלת טוען שכל הדברים בחיי האדם הם חסרי משמעות מכיוון שהאדם הוא בן חלוף:

ראיה אחת מפסוקים א'-ד': "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש" – לדברי קהלת אין כל יתרון/ משמעות בעמלו של האדם במהלך חייו, כי סופו למות. **או**: "דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת" – בני האדם הם זמניים והדורות מתחלפים, לכן חיי האדם חסרי משמעות.

ראיה אחת מפסוקים י'-א': "אין זכרון לראשונים וגם לאחרונים שיהיו לא יהיה להם זיכרון..." – בני האדם ומעשיהם נשכחים לאחר מותם ואיש אינו זוכר אותם.

סעיף ב'

(1) דוגמה לדבריו של קליין:

- "וזרח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם" - השמש סובבת בתנועה מעגלית קבועה, היא שואפת להגיע למקום שממנו זרחה ולבסוף חוזרת למערב וכך שוב ושוב.
- "הולך אל דרום וסובב אל צפון, סובב סובב הולך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח" - הרוח סובב וחוזר למקום שהיה בו לפני כן וחוזר חלילה.
- "כל הנחלים הולכים לים והים איננו מלא..." - מחזוריות המים, החלים זורמים באופן קבוע לים ויחד עם זאת הים אינו משתנה, אינו מתמלא.

(2) על פי פסוק ח', האדם לא יוכל לעולם לראות או לשמוע את כל הקיים בעולם, לכן אי אפשר להבין את עולם הטבע. כמו כן, המחזוריות של הטבע היא בלתי נמנעת והאדם חסר אונים ואין לו את היכולת לשנות את המצב הקיים.

סעיף ג'

(1) המסקנה של קהלת בפסוק י"ח: מי שמרבה בחוכמה ודעת רק מרבה כעס וכאב אצלו.

דבריו בפסוקים י"ג-ט"ו מובילים למסקנה זו: קהלת טוען שה' נתן לאדם את הסקרנות והרצון להרבות בחוכמה וידע, אך מדובר בעינוי. ככל שאדם מחכים כך הוא רואה את המעוות והחסר בעולם, אך הוא גם יודע שאין ביכולתו לשנות מצב זה.

(2) בקהלת ב', נאמר שגורלו של החכם זהה לגורלו של הכסיל, סופם של השניים למות ולהישכח. דברים אלו מחזקים את מסקנתו שהחוכמה רק מרבה כאב וכעס.

פרק רביעי – קטע להבנה ולניתוח (16 נקודות)

הנבחנים נדרשו לענות על שאלה 12 (חובה)

יש לענות על סעיף א (חובה) (8 נקודות), ועל אחד מהסעיפים ב-ד (לכל סעיף 8 נקודות).

שאלה 12

סעיף א'

(1) המשימה שהטיל אביו של שאול על בנו : לצאת לחפש אחר האתונות שהלכו לאיבוד.

(2) ה' גילה לשמואל בנוגע למטרת השליחות הלאומית של שאול, שהוא עתיד להושיע את העם מידי פלישתים.

סעיף ב'

(1) קושי ששאול מציג לנערו : שאם ימשיכו בחיפוש אחר האתונות, אביו עלול להתחיל לדאוג להם שעוד לא שבו.

הפתרון שהנער מציע : לפנות אל איש האלוהים הנמצא בעיר, והוא יכוון אותם בחיפושיהם.

(2) דוגמה להתנהגותו של שאול המעידה על אישיותו החיובית :

- "ויעבר בהר אפרים ויעבר בארץ שלשה ולא מצאו ויעברו בארץ שעלים ואין ויעבר בארץ ימיני ולא מצאו..." –

שאול אינו נואש מהחיפוש אחר האתונות, דבר היכול להעיד על חשיבה חיובית ואופטימית.

- "ויאמר שאול לנערו והנה נלך ומה נביא לאיש כי הלחם אזל מכלינו ותשורה אין להביא לאיש האלהים..." – שאול

מוטרד מכך שאין בידיהם דבר כדי להביא מתנה לנביא ולא להגיע אליו בידיים ריקות. זה מעיד על אישיותו

החיובית והנדיבה.

סעיף ג'

(1) על פי המדרש ענו הנערות על שאלתו של שאול באריכות ולא בקיצור, כי רצו להמשיך ולהתבונן בשאול שהיה יפה

תואר. הן לא שבעו מלהביט בו.

(2) החשיבות של היום :

- בעבור שמואל – זה היום בו הוא מגיע לעיר (ועתיד לפגוש את שאול)

- בעבור העם – זה היום בו ייערך זבח בנוכחות הנביא.

- בעבור שאול – זה היום בו הוא ימצא את שמואל הנביא בעיר.

סעיף ד'

(1) על פי פסוק ו' שאול רצה לפגוש את הנביא שמואל, כדי שיעזור לו במציאת האתונות שאבדו ויכווין אותו בדרכו.

בפסוקים י"ט-כ' דבריו של שמואל מפתיעים את שאול, כי הוא מזמין אותו לעלות עימו לבמה ולאכול איתו מהזבח.

הוא מעניק לשאול יחס מועדף.

(2) תגובתו של שאול על דבריו של שמואל מעידה על צניעותו : שאול מציין לפני שמואל שהוא משבט בנימין, השבט הקטן

מכל שבטי ישראל ומשפחתו צעירה מבין כל משפחות השבט. שאול מצטנע לפני שמואל, ואינו מבין למה דווקא הוא

זכה לכבוד הזה משמואל.